

Zajímavé formy mandelínek *Cryptocephalus schaefferi* SCHRANK a *Chrysomela diversipes* BEDEL.

Interessante Forme der Blattkäfer *Cryptocephalus schaefferi* SCHRANK und *Chrysomela diversipes* BEDEL.
/Coleoptera, CHRYSOMELIDAE/

Josef Suchý

I. *Cryptocephalus schaefferi* SCHRANK, 1789.

U tohoto, dnes již poměrně řídkého druhu, je výrazně vyvinut sexuální dimorfismus jak morfologický, tak i ve zbarvení. Samci jsou celí tmavomodří se specifickým utvářením článků zadečku a s plochými lichoběžníkovými výrůstky na koncích zadních holení. Samice jsou zelenomodré s oranžovou skvrnou na konci krovek zasahující až k jejich okraji. Nohy mají žluté bez výrůstků na koncích zadních holení.

V roce 1942 popsal profesor J. Roubal /ROUBAL, 1942/ formu samce /dle 1 ex. z lokality: Bohemia, Zahořany, 29. V. 1919, leg. Štícha/, která při zachování všech morfologických znaků má na konci každé krovky oranžovou skvrnu nedotýkající se okrajů krovek. Tuto formu označil jako v. *gynaecoides*.

Jak moje dosavadní poznatky naznačují, je uvedena odchylka velice řídká. Dosud jsem zjistil pouze dva její exempláře:

(a) 1 ♂, Bohemia centr., Srbsko p. Beroun, /6050/, na *Crataegus* sp., 28. V. 1967, leg. J. Suchý, in coll. mea.

(b) 1 ♂, Slovakia mer., Hajnáčka p. Filakovo, /7785/, na *Quercus* sp., 26. V. 1984, leg. J. Suchý, in coll. mea.

Poněvadž by mne velmi zajímala existence dalších dokladových kusů, prosím kolegy, kteří ve své sbírce tuto formu mají, aby mi o ní poskytli informace. Za projevenou ochotu jim předem děkuji.

II. *Chrysomela diversipes* BEDEL, 1892 /syn.: *Chr. goettingensis* LINNE, 1761/

Jmenovaná mandelínka patří dosud k našim nejběžnějším druhům. V náplavech po jarních i letních povodních lze najít desítky až stovky kusů. Je to poměrně velký druh (6-10 mm), celý brook je zbarven tmavě černomodře s fialovým odstínem a leskem. Pouze chodidla jsou světlá, červenohnědá.

Při determinaci sběrů pana MUDr. M. Mantiče z Ostravy jsem zjistil tři exempláře (2 ♂, 1 ♀), které byly zbarveny celé téměř černě, včetně chodidel. Všechny tři kusy jsou z lokality: Moravia bor., Štramberk, 8. V. 1988, leg. Černoč.
/1 ♂, 1 ♀ in coll. mea/

Jak mi bylo později sděleno, byly pravděpodobně sbírány na biotopech na vrchu "Kotouč" u Štramberka, /6474/. U mandelínky *Chr. diversipes* BEDEL, jsou jako živné rostliny udávány: *Glechoma hederacea* L. - popenec obecný a dále různé druhy svízelů - *Galium* sp. div.

Správné určení netypických exemplářů mi potvrdila preparace aedoeagu.

Upozorňuji na zjištěnou a u tohoto druhu nápadnou formu proto, že v literatuře u nás k determinaci mandelínek používané /REITTER, 1912, MOHR, 1966, WARCHALOWSKI, 1973 a j. / není uváděna. Rovněž ve starém díle /MARSEUL, 1883/, které se vyznačuje podrobnými popisy druhů, není o odchylce s černými chodidly žádná zmínka. Pouze v Kuhntově práci /KUHN, 1913/ je citována forma s chodidly svrchu fialovými /bez pojmenování/. V určovacích klíčích jsou k odlišení od podobných druhů zdůrazňována právě červenohnědá chodidla, jako jeden z diferenčních znaků! Neznalost existence formy s černými chodidly může snadno vést k mylné determinaci.

Pokud jsou některým kolegům také známy nálezy zmiňované barevné odchylky, prosím o sdělení údajů o nich. Předem děkuji!

Oba druhy mandelínek, o nichž je v předkládaném příspěvku pojednáváno, jsou rozšířeny i v regionu západních Čech. Proto i zde není vyloučen výskyt uváděných forem.

Zusammenfassung

I. *Cryptocephalus schaefferi* SCHRANK, 1789, v. *gynaecoides* ROUBAL, 1942.

Diese Form /Männchen hat auch an der Spitze der Fliegeidecken gelbrotten Makel, der aber den Seitenrand nicht erreicht/ ist wahrscheinlich sehr selten. Autor führt nur zwei Funde an.

II. *Chrysomela diversipes* BEDEL, 1892. /syn.: *Chr. goettingensis* LINNE, 1761. /

Die rostrote Tarsen sind für diese Art charakteristisch. Wie der Autor führt an, liegen ihm drei fast ganz schwarze Stücke vor, die auch die schwarzen Tarzen besitzen. Zur Determination der Art ist die Kenntnis atypischer Form sehr nötig. Die richtige Bestimmung der schwarzen Stücke als *Chrysomela diversipes* BEDEL wurde durch die Aedoeagus-Untersuchung bestätigt.

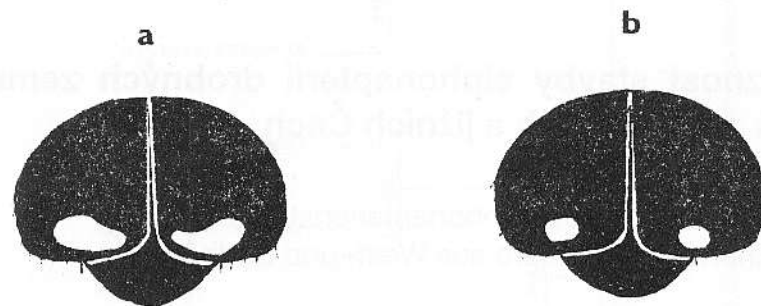
Literatura:

- BURLINI M., 1956: REVISIONE DEI *Cryptocephalus* ITALIANI DELLA MAGGIOR PARTE DELLE SPECIE DI EUROPA. /Coleoptera, CHRYSOMELIDAE/. In: Mem. della Soc. Entomolog. italiana. Vol. XXXIV. Genova.
- KUHNT P., 1913: Illustrierte Bestimmung-Tabellen der Käfer Deutschlands. Stuttgart.
- MARSEUL de, S, 1883: MONOGRAPHIE des CHRYSOMÉLIDES DE L'ANCIEN-MONDE
- MOHR K. H., 1966: CHRYSOMELIDAE. In: Freude-Harde-Lohse DIE KÄFER MITTELEUROPAS. Band 9. Goecke & Evers. Krefeld.

REITTER E. , 1912: *CHRYSOMELIDAE*. In: FAUNA GERMANICA. Die Käfer des Deutschen Reiches. Band IV. Stuttgart.
ROUBAL J. , 1942 : Přehled známých forem *Cryptocephalus schaefferi* SCHRANK.
In: Časopis Č. Spol. Ent. XXXIX. S 33.
WARCZALOWSKI A. , 1973: *CHRYSOMELIDAE*. In: KLUCZE DO OZNACZANIA OWADÓW POLSKI. XIX. 94b. PWN - WARSZAWA.

Adresa autora (Anschrift des Verfassers):

Josef Suchý, Klatovská 103, 320 08 Plzeň

Obr. I *Cryptocephalus schaefferi* SCHRANK, 1789 v. *gynaecoides* ROUBAL, 1942
Abb. I

Konec krovek
Spitze der Fliegeldecken

- (a) 1 ♂ Bohemia centr. , Srbsko p. Beroun /6050/ 28. V. 1967
(b) 1 ♂ Slovakia mer. , Hajnáčka p. Fil'akovo /7785/ 26. V. 1984

(J. Suchý)